

Wstęp 9

CZĘŚĆ I. PRZEDMIOT I ZAKRES STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH 13

Rozdział 1. Stosunki międzynarodowe jako dyscyplina naukowa *Lubomir*

W. Zyblikiewicz 14

- 1.1. Prekursorzy **14**
- 1.2. Narodziny dyscypliny i idealizm **16**
- 1.3. Zwycięski realizm **18**
- 1.4. Modernizm przeciw tradycjonalizmowi **19**
- 1.5. (Neo)realizm, pluralizm, strukturalizm **21**
- 1.6. Racjonalistyczny konsensus i jego radykalni przeciwnicy **23**

Rozdział 2. Metody badań stosunków międzynarodowych *Lubomir*

W. Zyblikiewicz 26

- 2.1. Pozytywizm **27**
- 2.2. Współczesne alternatywy pozytywizmu w filozofii wiedzy **31**
- 2.3. Próba wniosków **34**

CZĘŚĆ II. UCZESTNICY STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH 39

Rozdział 3. Państwa *Erhard Cziomer 40*

- 3.1. Państwo jako uczestnik stosunków międzynarodowych **40**
- 3.2. Istota tworzenia i formy współpracy międzynarodowej państw **41**
- 3.3. Status i rola międzynarodowa państw **51**

Rozdział 4. Narody i religie *Lubomir W. Zyblikiewicz 58*

- 4.1. Naród **59**
- 4.2. Nacjonalizm **63**
- 4.3. Religie **66**

Rozdział 5. Organizacje międzynarodowe *Erhard Cziomer 73*

- 5.1. Geneza, istota i struktura organizacji międzynarodowych **73**
- 5.2. Klasyfikacja i funkcje organizacji międzynarodowych **75**
- 5.3. Organizacja Narodów Zjednoczonych jako organizacja uniwersalna **78**

Rozdział 6. Korporacje wielonarodowe *Lubomir W. Zyblikiewicz 89*

- 6.1. Korporacja, jej powstanie i ewolucja **89**
- 6.2. Wielkie korporacje wielonarodowe **93**
- 6.3. Rola wielkich korporacji w gospodarce światowej **104**

CZĘŚĆ III. System międzynarodowy 107

Rozdział 7. Struktura i ewolucja systemu międzynarodowego *Lubomir*

W. Zyblikiewicz 108

- 7.1. Pojęcie systemu **108**
- 7.2. Teorie systemów w stosunkach międzynarodowych **110**
- 7.3. Układ sił (biegunowość) a stabilność systemu międzynarodowego **114**
- 7.4. System międzynarodowy a historia świata **115**

Rozdział 8. Polityka zagraniczna państwa *Erhard Cziomer 121*

- 8.1. Pojęcie i istota polityki zagranicznej **121**
- 8.2. Wyznaczniki i cele polityki zagranicznej **123**

- 8.3. Mechanizm decyzyjny w polityce zagranicznej **132**
- 8.4. Funkcje, środki i metody polityki zagranicznej **138**

Rozdział 9. Władza międzynarodowa *Lubomir W. Zyblikiewicz* **141**

- 9.1. Władza **142**
- 9.2. Władza międzynarodowa **144**
- 9.3. Współzależność a władza **147**
- 9.4. Równowaga sił **150**

Rozdział 10. Bezpieczeństwo międzynarodowe *Erhard Cziomer* **154**

- 10.1. Pojęcie i istota bezpieczeństwa międzynarodowego **154**
- 10.2. Główne tendencje ewolucji bezpieczeństwa międzynarodowego do 1989 r. **158**
- 10.3. Nowe wyzwania i problemy bezpieczeństwa międzynarodowego **163**

CZĘŚĆ IV. PODSTAWOWE PROBLEMY GLOBALNE **175**

Rozdział 11. Międzynarodowy ład polityczny *Erhard Cziomer* **176**

- 11.1. Pojęcie, istota i ewolucja **176**
- 11.2. Poszukiwanie nowej formuły międzynarodowego ładu politycznego **179**
- 11.3. Implikacje wydarzeń z 11 września 2001 r. dla kształtowania międzynarodowego ładu politycznego w XXI w. **185**

Rozdział 12. Ludność, żywność i zasoby surowcowe *Lubomir W. Zyblikiewicz* **191**

- 12.1. Ludność **191**
- 12.2. Żywność **193**
- 12.3. Energia **199**
- 12.4. Inne zasoby naturalne **207**

Rozdział 13. Struktura i funkcjonowanie współczesnej gospodarki światowej *Lubomir W. Zyblikiewicz* **212**

- 13.1. Narastające problemy z diagnozą **212**
- 13.2. Narodziny i ewolucja współczesnej gospodarki **215**
- 13.3. Struktura gospodarki pocz. XXI w. **219**

Rozdział 14. Ochrona środowiska naturalnego i zdrowie *Erhard Cziomer* **232**

- 14.1. Podstawowe zagrożenia środowiska naturalnego **232**
- 14.2. Międzynarodowe aspekty ochrony środowiska naturalnego **237**
- 14.3. Wybrane problemy międzynarodowych zagrożeń i ochrony zdrowia **244**

Rozdział 15. Konflikty międzynarodowe *Erhard Cziomer* **249**

- 15.1. Istota i rodzaje konfliktów międzynarodowych **249**
- 15.2. Fazy i stadia rozwojowe konfliktów międzynarodowych **253**
- 15.3. Ogólna charakterystyka i ewolucja konfliktów międzynarodowych do końca lat 80. **259**
- 15.4. Nowe wyzwania wojen oraz konfliktów międzynarodowych w latach 90. i na pocz. XXI w. **263**

Rozdział 16. Międzynarodowe aspekty ochrony praw człowieka *Erhard Cziomer* **273**

- 16.1. Źródła i istota praw człowieka **273**
- 16.2. Ewolucja międzynarodowej ochrony praw człowieka po II wojnie światowej **274**
- 16.3. Ogólne znaczenie i funkcje organizacji pozarządowych **283**
- 16.4. Nowe wyzwania i problemy na przeł. XX i XXI w. **284**

Rozdział 17. Globalizacja *Lubomir W. Zyblikiewicz* **289**

- 17.1. Pojęcie globalizacji **289**
- 17.2. Perspektywy globalizacji **299**

CZĘŚĆ V. SYSTEM REGIONALNY: EUROPA 303

Rozdział 18. Regionalizm *Lubomir W. Zyblikiewicz* 304

- 18.1. Pojęcie regionu i regionalizmu 305
- 18.2. Regionalne ugrupowania gospodarcze 309
- 18.3. Kierunki poszukiwań teoretyków integracji 313
- 18.4. Stan i perspektywy regionalizmu 315

Rozdział 19. Integracja europejska *Erhard Cziomer* 317

- 19.1. Geneza, istota i ewolucja integracji europejskiej 317
- 19.2. Przeobrażenia i rola Unii Europejskiej w latach 90. 320
- 19.3. Stan i perspektywy Unii Europejskiej 327

Rozdział 20. Wspólnota Atlantycka *Lubomir W. Zyblikiewicz* 344

- 20.1. Narodziny Sojuszu Północnoatlantyckiego 344
- 20.2. Traktat waszyngtoński 345
- 20.3. Organizacja Paktu 346
- 20.4. Ewolucja Paktu w świecie dwubiegunowym 349
- 20.5. Transformacja Sojuszu Północnoatlantyckiego w latach 90. 351
- 20.6. Stosunki transatlantyckie 354

Rozdział 21. Europa Środkowo-Wschodnia *Erhard Cziomer* 357

- 21.1. Pojęcie, transformacja i nowe położenie międzynarodowe krajów Europy Środkowo-Wschodniej 357
- 21.2. Znaczenie i nowe formy współpracy regionalnej 363
- 21.3. Główne problemy bezpieczeństwa na Bałkanach Zachodnich 371

Rozdział 22. Rosja i Wspólnota Niepodległych Państw *Erhard Cziomer* 379

- 22.1. Przesłanki i następstwa rozpadu ZSRR 379
- 22.2. Powstanie i ewolucja WNP 381
- 22.3. Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Rosji 386

Rozdział 23. Bezpieczeństwo i współpraca w Europie *Erhard Cziomer* 404

- 23.1. Geneza i ewolucja współpracy w ramach KBWE do 1989 r. 404
- 23.2. Proces instytucjonalizacji bezpieczeństwa i współpracy w latach 90. – OBWE 410
- 23.3. Nowe wyzwania, zagrożenia i perspektywy bezpieczeństwa europejskiego u progu XXI w. 416

Rozdział 24. Miejsce i rola Polski *Lubomir W. Zyblikiewicz* 422

- 24.1. Miejsce i rola Polski w gospodarce światowej i Europy 422
- 24.2. Narodziny i kształtowanie się polityki zagranicznej III Rzeczypospolitej 434

Wykaz skrótów 439

Bibliografia 442

Indeks nazwisk 457